

Е-ПРОДАЖБИТЕ – САМО НАГОРЕ ЗЕЛЕНИЯТ ШАНС ЗА ИКОНОМИКАТА СМЕШНАТА СТРАНА НА БИЗНЕСА

МЕНИДЖЪР.

цена 7 лв.
www.manager.bg

Брой 1 (255)
януари – февруари 2020

**Д-р Красимира
ЧЕМИШАНСКА**

„Амджен България“

**Фармацията е
още по-близо
до справяне
с нелечимото**

КРИСТАЛИНА ГЕОРГИЕВА СПЕЦИАЛНО ИНТЕРВЮ ОТ ВАШИНГТОН

RENAULT
Passion for life

Renault **SELECTION**

Употребявани автомобили с фабрична гаранция

 espaceauto
www.espaceauto.bg

Над 300 налични автомобили
с фабрична гаранция.

МЕНИДЖЪР

a company of VM FINANCE GROUP

Действителни собственици

АЛЕКСАНДРА МИРЧЕВА
ВАСИЛ МИРЧЕВ

АДРЕС СОФИЯ 1000, УЛ. „СЕРДИКА“ № 13, ЕТ. 3, 4
WEB WWW.MANAGER.BG
E-MAIL PRESS@MANAGER.BG

Управител

ДЕНИЦА ДИМИТРОВА ✉ dadimitrova@manager.bg

Главен редактор

ЕЛИЦА НИКОЛОВА ✉ ednikolova@manager.bg

Редактори

ВЕНЦИСЛАВ САВОВ ✉ vsavov@manager.bg
НАЧО СТРИГУЛЕВ ✉ nstrigulev@manager.bg
НИКОЛАЙ НЕЙЧЕВ ✉ nneychev@manager.bg

Консултант графично оформление

РОСЕН ЙОРДАНОВ

Директор предпечат и производство

БОРИСЛАВ МИРАЗЧИЙСКИ

Предпечат

МИЛЕНА ВЪЛЧИНОВА

Коректор

БОРЯНА АНГЕЛОВА

Фотограф

ЮЛИЯН ДОНОВ

Специалист маркетинг и комуникации

МАГДАЛЕНА МАРТЕВА - СИМЕОНОВА
✉ mmsimeonova@manager.bg

Мениджър реклама

КРАСИМИРА АЛЕКСАНДРОВА
✉ kalexandrova@manager.bg

Старши експерт онлайн реклама

ДАРИНА КЮЧУКОВА ✉ dkyuchukova@manager.bg

Специалист онлайн реклама

ДИАНА УЗУНОВА ✉ duzunova@manager.bg

Специалист събития

МАРТИН ГЕОРГИЕВ ✉ martingeorgiev@manager.bg

Мениджър продажби и абонамент

МАРИН ГЕНОВ ✉ mgenov@manager.bg

Главен редактор
на сайта „МЕНИДЖЪРНИОЗ“
ИРИНА ВЕЛЕВА ✉ iveleva@manager.bg

Главен редактор на сайта „ОБЕКТИ“
ВЛАДИМИР ТОДОРОВ ✉ vtodorov@obekti.bg

Редактор
на сайта „НОВИТЕ РОДИТЕЛИ“

ВЕСЕЛИНА МОНЧЕВА ✉ vmoncheva@noviteroditeli.bg

Директор финанси и администрация

Деница Коцева

Корица
ЮЛИЯН ДОНОВ

Брой 1 (255)
януари – февруари
2020

editorial

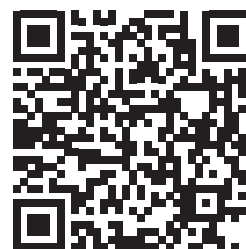
Единственият ми проблем с България е, че тук имам ужасно много време да спя – и постоянно ме преследва съмнението, че в нещо изоставам. Това ми каза 18-годишният Антоан, с когото се срещнахме на финала на изпитите му за няколко топ университета и малко преди една от най-големите VR платформи да публикува още една разработена от него игра. Логиката, с която той и връстниците му правят своите избори, прескача реални или виртуални граници. Тя ще бъде редовна тема на първите страници на „Мениджър“, за да се опитаме да опознаем по-добре стартиращото кариерата си поколение и за да сме будни за новите скорости и въпроси, пред които то изправя бизнеса и обществото ни. Отваряме повече място за нови лица, автори, идеи и формати, за да стигнем още по-близо до вас, хората, които развиват и движат българската бизнес среда. В този нов „Мениджър“ посрещаме в отбора си и художника Росен Йорданов, който просто ни каза „Ще стане“, когато решихме да започнем 2020 г. с промени в дизайна и в подхода към историите и разговорите на следващите страници.

Заповядайте.

Елица Николова
главен редактор

Абонамент за „Мениджър“ тук:

Издава „МИТ ПРЕС“ ООД,
част от „ВМ ФИНАНС ГРУП“ АД

съдържание

Game On

- 9 ПО ПЪТЯ НА ГОЛЕМИЯ VR ШЛЕМ**
18-годишният Антоан, който си намери работа в Oculus
- 11 ЧЕТЕНЕ НА ТЕРЕН**
Новите книги за настоящи и бъдещи мениджъри
- 12 ТЕНДЕНЦИИ**
Автономното метро на Катар, шопинг терминалите, зелените спирки

Longform

- 14 ТРУДНИТЕ ИЗБОРИ НА ЕВРОПА**
Как ЕС да използва силата си, за да бъде ключов глобален играч
- 18 ПРИОРИТЕТИТЕ НИ В БРЮКСЕЛ**
От евроинтеграцията до зеления дневен ред
- 22 ЖЕНИ В ЧЕРНО**
Сана Марин и нейният женски отбор на върха на финландското правителство
- 26 ОПАСНА ИГРА**
Изходът от конфликта между САЩ и Иран може да се окаже далеч по-сложен

Визионерите

ОСЕМ РАЗГОВОРА ЗА СВЕТА, ОБЩЕСТВАТА И ИНДУСТРИИТЕ

- 30 КРИСТАЛИНА ГЕОРГИЕВА**
управляващ директор на Международния валутен фонд
- 34 ДИМИТЪР БЕЧЕВ**
директор на Института за европейска политика
- 36 ДИМИТЪР ЦОЦОРКОВ**
председател на надзорния съвет на „Асарел-Медет“
- 38 ЗОЯ ПАУНОВА**
изпълнителен директор на „АстраЗенека България“

- 40 ГОРАН АНГЕЛОВ**
управител на IBS България
- 42 ВАЛЕНТИН КАНАЗИРЕВ**
председател на съвета на директорите на „Маркан Холдинг“ АД
- 44 ЛОРА ИВАНОВА**
изпълнителен директор на SoftwareOne в България
- 46 ДИМИТЪР МАДЖАРОВ**
собственик и управител на едноименната фирма

Leadership

- 48 ПРОФИЛ**
Красимира Чемишанска, изпълнителен директор на „Амджен България“: Доверието е смисълът на всеки бизнес
- 54 НОВИТЕ НАЗНАЧЕНИЯ**
- 56 КАЗУС**
Случаят със служителя, който каза, че няма време
- 58 ПЕРФЕКЦИОНИЗМЪТ Е СКЪП НАВИК**
Как да управляваме свръхвзискателността си – подбрано от HBR
- 60 СЛУЖИТЕЛИТЕ СА НАЙ-ВАЖНОТО НЕЩО В БИЗНЕСА**
- 62 МЕНИДЖМЪНТ ПЕТ ЗВЕЗДИ**

Business

- 63 Е-ПРОДАЖБИТЕ МЕЖДУ ХОРАТА И АЛГОРИТМИТЕ**
Потенциалът на онлайн търговията и ролята на местните разработчици в сектора
- 70 НАПРЕЖЕНИЕ С ОТЧИТАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА**
Проблемите с Наредба Н18
- 72 ЕКСПЕРТИ В „ПОСЛЕДНАТА МИЛЯ“**
- 74 ПРОДАВАЙ БЪРЗО**

76 **ПОРТФЕЙЛЪТ Е СЛЕДВАЩАТА „ЖЕРТВА“ НА СМАРТФОНИТЕ**

78 **ОТРИЦАТЕЛНИТЕ ЛИХВИ НА ЕЦБ – ПРОБЛЕМИ И ПОСОКИ**

Как страните от ЕС да излязат от капана на ниските лихви

81 **КОЛЕКТОРСКИЯТ БИЗНЕС СТАВА ВСЕ ПО-ТЕХНОЛОГИЧЕН**

82 **ИДВАТ ДЕСЕТИЛЕТИЯТА НА ВЪЗРАСТНИТЕ РАБОТНИЦИ**

Възможно ли е икономиката да се приспособи към новата нормалност

85 **НОВИ ПРОДУКТИ ЗА БИЗНЕСА**

86 **ПЛЕТЕНИЦА ОТ ГАЗОПРОВОДИ И ИНТЕРЕСИ**

Големите печеливши след завършването на „Турски поток“

88 **ЮРИДИЧЕСКИ КОНСУЛТ**

Промените, с които започна 2020 г.

90 **ДЕБЮТИТЕ ОТВЪД СЯНКТА НА UBER**

Новите SaaS еднорози

92 **ИЗКУСТВОТО ДА ИЗРАЗЯВАШ ИНДИВИДУАЛНОСТ В ЕСТЕТИКАТА**

Green

93 **ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА НЕ Е ДИКАТАТ. ЗАСЕГА**

Ползите за страната ни зависят от подхода при договарянето

97 **КАКВО ОЩЕ ИСКА ЛЮКСЕМБУРГ ОТ БЕЗПЛАТНИЯ ТРАНСПОРТ**

Кой ще изгуби и кой ще спечели от новата политика във Великото херцогство

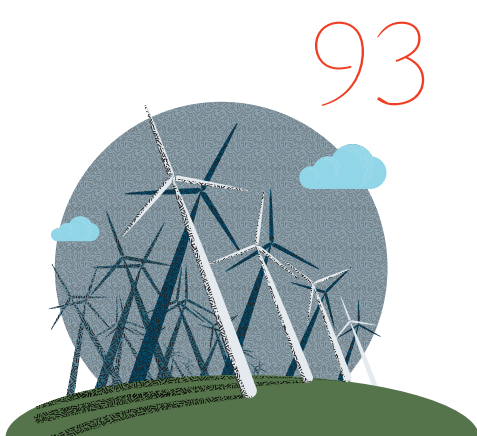
Ad&Media

100 **ТРЕНИРОВЪЧЕН МАРКЕТИНГ**

Акциите на Peloton след обвиненията в сексизъм

102 **КАКВА БЕШЕ ТАЗИ РЕКЛАМА**

Новата икономика на вниманието

106 **ЛАБОРАТОРИЯ ЗА ИДЕИ**

Как форматът Creative Village помага на агенция и клиент да намерят общ път към добрата идея

108 **ДЕЙСТВИЯТА СА ПО-ВАЖНИ ОТ СЛОГАНА**

Разговор с Михаил Раков от руската рекламна агенция Jekyll&Hyde

112 **РАДИО, МОЯ ВСЕЛЕНА**

Как и защо радиото повишава приходите и слушаемостта си

114 **АКО ИДЕЯТА ИМА ДУША, ЩЕ СИ НАМЕРИ ПЪТЯ**

Сценаристката Теодора Маркова за сценарното писане като бизнес модел

Life

118 **СМЕШНАТА СТРАНА НА БИЗНЕСА**

Stand-up Comedy завладява все по-голяма публика и територия у нас

122 **ОТ ПЪРВО НЕБЦЕ**

Шест истории за автентичната храна

126 **КРИСТЕН ПРЕДИ И СЛЕД ВАЖНИТЕ РОЛИ**

Звездата от поредичата „Здрач“ за новия си независим проект и смисъла на славата

Авторите

които спазиха сроковете този месец

Как вижда света един 25-годишен гражданин на САЩ и България след убийството на Касем Солеймани? Статията „Опасна игра“ на **26** стр. е на **ЕРИК АЛЕКСИЕВ**, син на известния анализатор и познавач на радикалния ислям Алекс Алексиев и внук на Райко Алексиев. Ерик е роден в САЩ, където завършва и образованието си. В края на 2019 г. избра да се върне у нас, за да продължи мисията на своя баща – развитието на „Център за изследвания на Балканския и Черноморския регион“ и на платформата Bulgaria Analytica.

За необходимостта икономиката да се приспособи към новата нормалност на застаряваща работна сила пише на **82** стр. **ЛЪЧЕЗАР БОГДАНОВ**, главен икономист на Института за пазарна икономика. Авторът се занимава с анализ на пазара на труда, данъчна политика, публично-частни партньорства, приватизация, пазара на недвижими имоти, оценка на макроикономическите рискове.

Евроинтеграцията, Западните Балкани, репутацията на страната ни, консерватизмът и зеленият дневен ред са темите, по които нашите представители в Европарламента трябва да търсят баланс между интересите на ЕС и тези на българските граждани, пише **ДАНИЕЛ СМИЛОВ** в „Приоритетите ни в Брюксел“ на **18** стр. Авторът е доц. д-р по политически науки в Софийския университет. Програмен директор на Центъра за либерални стратегии, София. Секретар на панела от експерти на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа по политически партии.

На **93** стр. **ЮЛИАН ПОПОВ** разглежда възможните ползи за страната ни от правилното договаряне на Зелената сделка. Авторът е председател на борда на Европейския институт за енергийна ефективност на сградите, старши съветник на Европейската климатична фондация, бивш служебен министър на околната среда и водите и съветник на президента на Република България по енергийната сигурност. Ръководи Инициатива за инфраструктурна енергийна интеграция на Югоизточна Европа.

Какво още иска Люксембург от безплатния транспорт, разказва **ВЕСЕЛА ВЕНЧЕВА** на **97** стр., която живее във Велико херцогство от 3 години. Авторката е работила в различни български медии, а в периода 2010-2019 г. със своята агенция за комуникации и арт мениджмънт е в основата на много културни събития и работи със знакови български артисти в областта на джаза и класическата музика. В момента развива културен проект с люксембургска организация.

С ТЕКСТОВЕ В „МЕНИДЖЪР“ УЧАСТВАТ ОЩЕ:

Бойко Василев | Бисер Костадинов | Георги Стайков | Даниела Денева | Ивайло Томов | Ирина Велева | Константин Вълков | Мария Андреева | Мария Тонева | Мартин Дешев | Петко Ковачев | Радослав Неделчев | Симеон Керемедчиев | Светлана Тодорова-Ваташка | Спасен Григоров | Юлияна Арнаудов

WWW.MANAGER.BG

МЕНЕДЖЪР

ЕДНА ГОДИНА ПЪТУВАНЕ В СВЕТА НА БИЗНЕСА
С АБОНАМЕНТ ЗА 66 ЛВ.

**Компаниите, които ни водят напред.
Реформите, на които можем да се осмелим.
Най-добрите изпълнителни директори в света.**

**Само сега в петото издание
на „Първите в бизнеса – поглед отвътре“**

WWW.MANAGER.BG

МЕНИДЖЪР

По пътя на големия VR шлем

Какво може да прави един ученик от Монтана, докато се готви да кандидатства в MIT. **18-годишният Антоан Георгиев** си слага очилата за виртуална реалност и си намира работа за Oculus

✎ Елица Николова 📷 Юлиан Донов

Антоан не вярва на Стивън Кинг, според когото малките градове побират малки мечти. „Каква по-добра мотивация да си задействаш въображението от живота на място без много възможности? – казва ученикът от Природоматематическата профилирана гимназия в Монтана и добавя: – Само не ме пишете отличник.“ Между участията си в ИТ състезания и подготовка

за кандидатстване в MIT, Harvard, Stanford, Princeton и Yale миналата година той става най-младият разработчик с одобрена за публикуване игра в Oculus – компанията за виртуална реалност, която през 2014 г. Марк Зукърбърг придоби за 2,3 млрд. долара. През 2018 г. от шлема Oculus Rift са продадени 900 хил. броя в света. Като един от притежателите им Антоан започва да разработва игра.

Всичко започва, след като през лятото на същата година е отличен в конкурс на МОН и печели участие в Milset Expo-Sciences Europe. Има бюджет за развитие на проект за изложението, част от който е отделен за доставка на шлема Oculus Rift. „Веднага щом го тествах, бях сигурен, че искам да направя игра. И след няколко месеца (и няколко пропуснати часа в училище) вече имах демо версия.“ 📌

Първите му опити не са одобрени от магазина на Oculus и той кандидатства в програмата Oculus Start, която привлича независими компании и разработчици на VR съдържание, осигурявайки им ресурси и менторство. Така довършва *Blumberg* – игра в ниския ценови клас от типа строене на кула. От лятото на 2019 г. тя е налична за купуване за Oculus Go – автономния шлем, позволяващ достъп до VR съдържание без връзка с компютър, но и по-ниска производителност и само три измерения на движение (ляво-дясно, горе-долу и завъртане).

„Всички, запалени по VR, имат шанс да станат част от платформата чрез Oculus Start и им препоръчвам да го направят“, казва Антоан, който е един от малкото разработчици, които работят с директора на програмата Рита Турковски. С нейна помощ доразвива проекта си в популярния VR сегмент *immersive fitness*, който стимулира играчите да извършват истински физически движения. „Сега вече трябва да хвърляте кубчетата върху кулата, което е доста забавно и натоварващо мускулите“, разказва Антоан за новата си игра *Abeignant*. Тя е налична за Oculus Rift S и Oculus Quest, позволяващи проследяване на движението в 6 измерения, т.е. и „влизане в играта с главата напред“. В Quest компанията интегрира и технология, чрез която потребителите ще действат без джойстик (в игрите, които го позволяват), управлявайки съдържанието само с ръце.

Антоан наскоча геймърската афера, работейки върху

Продажбите на шлемовете за виртуална и добавена реалност ще продължат да растат. Според прогнозата на Международната корпорация за данни (IDC) глобалните доставки ще стигнат до

68,6 МЛН.

броя през 2023 г., растейки средно с

66,7%

на година в периода 2019-2023 г. Очаква се доставките на VR очила да достигнат **36,7 млн.** броя през 2023 г., а на AR – **31,9 млн.**

↑ **ЦЕЛТА** на играта *Blumberg* за шлема Oculus Go е да се построи кула от кубчета. Играта е организирана в няколко игрови режима, има системи за постижения и класации, както и опции за избор на саундтрак. През юли 2019 г. *Blumberg* стана игра на месеца в платформата на Oculus.

образователна виртуална реалност с доц. д-р Златозор Минчев, директор на Съвместния център по обучение, симулация и анализ към БАН. През 2019 г. влиза и в лятната школа *Research Science Institute* на Масачузетския технологичен институт. Там участва в проекта на MIT Media Lab *Dorrelmarsh*, чиято цел е да интегрира данни за микроклимата на площ край Бостън във виртуална среда, така че потребителите да ги анализират, „ходейки“ по VR терена. Ако не го приемат в MIT, бекъп планът на Антоан е да кандидатства и в програмата *Oculus Launch Pad*, която отличава и подкрепя независими разработчици. Вярва, че VR технологията се изстрелва към съвсем ново ниво, като няма предвид опитите на московска ферма да увеличи млекодобива, слагайки очила на кравите, за да ги пренесе на идеалната лятна поляна. Или експеримента на Walmart да подбере менюджъри, изследвайки как реагират на предизвикателства във виртуална среда.

„Вече са факт първите сензори за докосване – може да пипнем виртуалния свят. Невероятно е, но и стряскащо. И когато отваряме тази нова врата, трябва да сме много внимателни“, казва Антоан.

През лятото на тази година той ще поеме към топ университет, към стаж във Facebook или ще отвори VR бар в София. Ще проследим в коя реалност е след една година. **M**